

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ОБЛІКУ ТА ФІНАНСІВ

Олександр ГАЛИЧ
_____ 2026 р.

НАСКРІЗНА ПРОГРАМА ПРАКТИКИ

освітньо-професійна програма «Фінанси, банківська справа та страхування»

спеціальність D2 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок

галузь знань D Бізнес, адміністрування та право

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

ПОЛТАВА 2026

Наскрізна програма практики для здобувачів вищої освіти
за освітньо-професійною програмою «Фінанси, банківська справа та страхування»
спеціальності D2 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок
галузь знань D Бізнес, адміністрування та право
рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Мова викладання державна

Розробники:

БЕЗКРОВНИЙ Олександр, професор кафедри фінансів, економічних досліджень і туризму, декан факультету обліку та фінансів, гарант освітньо-професійної програми «Фінанси, банківська справа та страхування» першого (бакалаврського) рівня, к.е.н., доцент;

ЗОРЯ Олексій, завідувач кафедри фінансів, економічних досліджень і туризму, д.е.н., професор;

ДОРОШЕНКО Андрій, професор кафедри фінансів, економічних досліджень і туризму, к.е.н., доцент;

КАПАЄВА Людмила, професор кафедри фінансів, економічних досліджень і туризму, к.е.н., доцент;

БРАЖНИК Людмила, доцент кафедри фінансів, економічних досліджень і туризму, к.е.н., доцент;

ДОРОШЕНКО Ольга, доцент кафедри фінансів, економічних досліджень і туризму, заступник декана факультету обліку та фінансів, к.е.н., доцент;

ЗОРЯ Світлана, доцент кафедри фінансів, економічних досліджень і туризму, голова ради з якості вищої освіти спеціальності «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок», к.е.н., доцент;

КРАСНІКОВА Оксана, доцент кафедри фінансів, економічних досліджень і туризму, к.е.н., доцент;

ШМАТКО Вікторія, уповноважений представник АТ «СГ «ТАС» Полтавської філії, м. Полтава;

БОРОЗНЯК Руслан, керуючий відділенням Першого українського міжнародного банку в м. Полтава

Гарант освітньої програми «Фінанси, банківська справа та страхування»

«01» вересня 2026 р.

Олександр БЕЗКРОВНИЙ

Розглянуто та схвалено на засіданні кафедри фінансів, економічних досліджень і туризму

Протокол 01 вересня 2026 року № 1

Завідувач кафедри фінансів, економічних досліджень і туризму

Олексій ЗОРЯ

Схвалено радою з якості вищої освіти спеціальності «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»

Протокол 01 вересня 2026 року № 1

Голова ради з якості вищої освіти спеціальності

«Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»

Світлана ЗОРЯ

© ПДАУ, 2026

ВСТУП

Наскрізна програма практики розробляється відповідно до освітньо-професійної програми «Фінанси, банківська справа та страхування» та навчального плану підготовки студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності D2 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок.

Метою практики є набуття компетентностей, на основі отриманих в Полтавському державному аграрному університеті (далі – Університет) теоретичних знань, для досягнення програмних результатів навчання та прийняття самостійних рішень у виробничих умовах, оволодіння практичними навичками і вміннями, сучасними методами і формами організації праці у професійній сфері, виховання потреби систематично поповнювати свої знання та застосовувати їх у майбутній трудовій діяльності.

Завдання практики:

- поглиблення, систематизація і закріплення теоретичних знань, одержаних в процесі навчання;
- набуття, поглиблення й удосконалення у виробничих умовах компетентностей та підготовка до трудової діяльності;
- формування навичок прийняття самостійних рішень на певних ділянках роботи (чи з конкретних питань) у виробничих умовах;
- освоєння сучасних технологій з фаху;
- збір і опрацювання фактичних матеріалів для виконання індивідуальних завдань.

Проходження практики сприяє формуванню:
компетентностей:

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- здатність планувати та управляти часом;
- здатність проведення досліджень на відповідному рівні;
- здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;
- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;
- здатність бути критичним і самокритичним;
- здатність працювати у команді;
- здатність спілкуватися з представниками інших професій груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності);
- здатність працювати автономно;
- здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільствата необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;
- здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності;

- здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, оцінювати сучасні економічні явища;
- розуміння особливостей функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури;
- здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові та фондові ринки, банківська система та страхування);
- здатність застосовувати сучасне інформаційне та програмне забезпечення для отримання та обробки даних у сфері фінансів, банківської справи та страхування;
- здатність складати та аналізувати фінансову звітність;
- здатність здійснювати ефективні комунікації;
- здатність визначати, обґрунтовувати та брати відповідальність за професійні рішення;
- здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку;
- здатність застосовувати інструменти цифрового, аналітичного, облікового, статистичного та інформаційного забезпечення діяльності суб'єктів господарювання;
- здатність використовувати теоретичний і методичний інструментарій інвестиційного забезпечення розвитку підприємств аграрної сфери й інших галузей економіки.

програмних результатів навчання:

- визначати особливості функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури;
- знати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових та фондових ринків, банківської системи та страхування;
- володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові та фондові ринки, банківська система та страхування);
- розуміти принципи, методи та інструменти державного та ринкового регулювання діяльності в сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку;
- формувати і аналізувати фінансову звітність та правильно інтерпретувати отриману інформацію;
- ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання економічних даних, збирати та аналізувати необхідну фінансову інформацію, розраховувати показники, що характеризують стан фінансових систем;
- володіти методичним інструментарієм здійснення контрольних функцій у

сфері фінансів, банківської справи та страхування;

- володіти загальнонауковими та спеціальними методами дослідження фінансових процесів;

- вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик фінансових систем, а також особливостей поведінки їх суб'єктів;

- застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати;

- визначати та планувати можливості особистого професійного розвитку;

- виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань;

- виконувати функціональні обов'язки в групі, пропонувати обґрунтовані фінансові рішення;

- розуміти вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави;

- визначати місце і значення облікової, аналітично-цифрової, статистичної та інформаційної систем у забезпеченні діяльності суб'єктів господарювання;

- оцінювати процеси та явища, що відбуваються у сфері залучення інвестицій та фінансового забезпечення розвитку аграрної сфери й інших галузей економіки.

1. ОПИС ПРАКТИК

Навчальним планом підготовки студентів освітньо-професійної програми «Фінанси, банківська справа та страхування» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності D2 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок 2026 року набору передбачені наступні види практик (табл. 1).

Таблиця 1

**Види, назви і обсяги практик студентів
освітньо-професійної програми «Фінанси, банківська справа та
страхування» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності D2 Фінанси, банківська справа, страхування та
фондовий ринок**

№ з/п	Назва практики	Семестр	Обсяг практики	
			кредитів ЄКТС	годин
Навчальна практика				
1.	Навчальна (ознайомча) практика	2	4,5	135
2	Навчальна практика з фаху	4	9	270
3.	Навчальна (фінансово-аналітична) практика	6	3	90
Виробнича практика				
4.	Виробнича практика з фінансів суб'єктів господарювання	6	6	180
5.	Виробнича практика «Комплексна зі спеціальності»	8	6	180

1.1. Навчальна (ознайомча) практика

Метою навчальної (ознайомчої) практики є ознайомлення з особливостями професії, специфікою роботи фінансових установ, поглиблення теоретичних знань здобувачів вищої освіти у галузі фінансів, банківської і страхової справи, фондового ринку

Завдання навчальної (ознайомчої) практики: засвоїти нормативно-правове та інституційне забезпечення; дослідити сферу публічних фінансів; ознайомитися з інфраструктурою фінансового ринку; проаналізувати фінанси мікрорівня; оволодіти базовим фінансовим інструментарієм; опрацювати безпекові аспекти та концепції сталого розвитку; сформувати навички аналітичної та інформаційної роботи

Проходження навчальної (ознайомчої) практики сприяє формуванню: компетентностей:

- *загальних:*

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях

ЗК06. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні

ЗК07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями

ЗК08. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел

ЗК10. Здатність працювати у команді

ЗК11. Здатність спілкуватися з представниками інших професій груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності)

ЗК12. Здатність працювати автономно

- *фахових:*

ФК01. Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, оцінювати сучасні економічні явища

ФК02. Розуміння особливостей функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури

ФК03. Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові та фондові ринки, банківська система та страхування)

ФК09. Здатність здійснювати ефективні комунікації.

програмних результатів навчання:

ПР03. Визначати особливості функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури

ПР04. Знати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових та фондових ринків, банківської системи та страхування

ПР05. Володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові та фондові ринки,

банківська система та страхування)

ПР10. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання економічних даних, збирати та аналізувати необхідну фінансову інформацію, розраховувати показники, що характеризують стан фінансових систем

ПР13. Володіти загальнонауковими та спеціальними методами дослідження фінансових процесів

ПР16. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати

ПР19. Виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань

ПР20. Виконувати функціональні обов'язки в групі, пропонувати обґрунтовані фінансові рішення

1.2. Навчальна практика з фаху

Метою навчальної практики з фаху є поглиблення теоретичних знань і закріплення практичних навичок у сфері фінансових відносин суб'єктів господарювання, формування у здобувачів вищої освіти професійних умінь прийняття оптимальних фінансових рішень.

Завдання навчальної практики з фаху: розвиток навичок здійснення розрахункових операцій та оформлення розрахунково-платіжних документів; поглиблення знань із порядку формування та розподілу прибутку підприємства, визначення фінансових результатів діяльності суб'єктів господарювання різних форм організації бізнесу; закріплення навичок нарахування податків і зборів та оформлення податкової звітності; формування професійних умінь і навичок із нормування оборотних активів підприємства та розрахунку показників ефективності використання обігових коштів; набуття досвіду нарахування амортизації основних засобів та розрахунку показників ефективності їх використання; закріплення методологічних основ складання фінансових планів діяльності підприємства, прогнозування фінансових результатів, визначення потреби у кредитах банку та оцінювання кредитоспроможності позичальника; розвиток умінь і навичок із визначення причин кризи, сильних і слабких сторін діяльності суб'єкта підприємництва, внутрішніх і зовнішніх джерел фінансування його санації.

Проходження навчальної практики з фаху сприяє формуванню: компетентностей:

- *загальних:*

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях

ЗК06. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК08. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел

ЗК10. Здатність працювати у команді.

ЗК11. Здатність спілкуватися з представниками інших професій груп

різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК12. Здатність працювати автономно.

- *фахових:*

ФК01. Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, оцінювати сучасні економічні явища.

ФК03. Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові та фондові ринки, банківська система та страхування).

ФК07. Здатність складати та аналізувати фінансову звітність

ФК09. Здатність здійснювати ефективні комунікації.

ФК12. Здатність застосовувати інструменти цифрового, аналітичного, облікового, статистичного та інформаційного забезпечення діяльності суб'єктів господарювання.

програмних результатів навчання:

ПР04. Знати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових та фондових ринків, банківської системи та страхування.

ПР05. Володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові та фондові ринки, банківська система та страхування).

ПР09. Формувати і аналізувати фінансову звітність та правильно інтерпретувати отриману інформацію.

ПР10. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання економічних даних, збирати та аналізувати необхідну фінансову інформацію, розраховувати показники, що характеризують стан фінансових систем.

ПР16. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

ПР19. Виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань.

ПР20. Виконувати функціональні обов'язки в групі, пропонувати обґрунтовані фінансові рішення.

ПР24. Визначати місце і значення облікової, аналітично-цифрової, статистичної та інформаційної систем у забезпеченні діяльності суб'єктів господарювання.

1.3. Навчальна (фінансово-аналітична) практика

Метою навчальної (фінансово-аналітичної) практики є закріплення та поглиблення теоретичних знань здобувачів вищої освіти, формування практичних навичок збору, систематизації, оброблення й аналізу фінансової інформації, оцінювання фінансового стану та результатів діяльності суб'єктів

господарювання і фінансових установ, а також набуття вмінь обґрунтовувати фінансові рішення на основі результатів аналітичних досліджень.

Завдання навчальної (фінансово-аналітичної) практики: закріплення та поглиблення теоретичних знань із фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку; формування практичних навичок пошуку, збору, систематизації та оброблення фінансово-економічної інформації; набуття вмінь застосовувати сучасні методи та інструменти фінансового аналізу для оцінювання діяльності суб'єктів господарювання та фінансових установ; розвиток навичок аналізу майнового стану, фінансових ресурсів, ліквідності, платоспроможності, фінансової стійкості та ефективності діяльності підприємств; формування практичних умінь оцінювати основні показники діяльності банківських установ, страхових компаній та інвестиційних інструментів; набуття навичок використання цифрових технологій і програмних засобів для проведення фінансово-аналітичних розрахунків та візуалізації їх результатів; розвиток здатності інтерпретувати результати фінансового аналізу, формулювати обґрунтовані висновки та розробляти рекомендації щодо підвищення ефективності фінансової діяльності.

Проходження навчальної (фінансово-аналітичної) практики сприяє формуванню:

компетентностей:

- *загальних:*

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК06. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК08. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел

ЗК09. Здатність бути критичним і самокритичним.

- *фахових:*

ФК01. Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, оцінювати сучасні економічні явища.

ФК03. Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові та фондові ринки, банківська система та страхування).

ФК 07. Здатність складати та аналізувати фінансову звітність

ФК12. Здатність застосовувати інструменти цифрового, аналітичного, облікового, статистичного та інформаційного забезпечення діяльності суб'єктів господарювання

програмних результатів навчання:

ПР04. Знати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових та фондових ринків, банківської системи та страхування.

ПР05. Володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові та фондові ринки, банківська система та страхування).

ПР07. Розуміти принципи, методи та інструменти державного та ринкового регулювання діяльності в сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

ПР09. Формувати і аналізувати фінансову звітність та правильно інтерпретувати отриману інформацію.

ПР10. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання економічних даних, збирати та аналізувати необхідну фінансову інформацію, розраховувати показники, що характеризують стан фінансових систем.

ПР11. Володіти методичним інструментарієм здійснення контрольних функцій у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ПР13. Володіти загальнонауковими та спеціальними методами дослідження фінансових процесів.

ПР16. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

ПР24. Визначати місце і значення облікової, аналітично-цифрової, статистичної та інформаційної систем у забезпеченні діяльності суб'єктів господарювання.

1.4. Виробнича практика з фінансів суб'єктів господарювання

Метою виробничої практики з фінансів суб'єктів господарювання є поглиблення, узагальнення і вдосконалення набутих в Університеті знань із фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку, оволодіння професійним досвідом, компетентностями, пов'язаними із особливостями організації фінансів суб'єктів господарювання, вивчення ключових аспектів формування взаємовідносин суб'єктів фінансової системи, виховання внутрішньої потреби постійного оновлення професійних знань і творчого їх застосування в реальних умовах функціонування суб'єкта господарювання.

Завдання виробничої практики з фінансів суб'єктів господарювання:

- знайомлення із загальною характеристикою та вивчення організаційної структури суб'єкта господарювання та з'ясування місця й значення в ній фінансового (обліково-фінансового) відділу (за його відсутності – бухгалтерії та/або економічного відділу, що виконують функції фінансового відділу);

- вивчення особливостей організації фінансів суб'єктів господарювання;
- вивчення особливостей взаємовідносин суб'єктів фінансової системи;
- формування фахових здібностей на базі одержаних у закладі вищої освіти теоретичних знань;

- закріплення практичних навичок із фаху на базі визначеного суб'єкта господарювання;

- збір матеріалу для виконання індивідуального завдання та самостійної роботи.

Проходження виробничої практики з фінансів суб'єктів господарювання сприяє формуванню:

компетентностей:

- *загальних*:

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК03. Здатність планувати та управляти часом

ЗК06. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК08. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел

ЗК10. Здатність працювати у команді.

ЗК11. Здатність спілкуватися з представниками інших професій груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК12. Здатність працювати автономно.

ЗК13. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК15. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

- *фахових*:

ФК01. Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, оцінювати сучасні економічні явища.

ФК02. Розуміння особливостей функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури.

ФК03. Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові та фондові ринки, банківська система та страхування).

ФК06. Здатність застосовувати сучасне інформаційне та програмне забезпечення для отримання та обробки даних у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ФК07. Здатність складати та аналізувати фінансову звітність.

ФК09. Здатність здійснювати ефективні комунікації.

ФК10. Здатність визначати, обґрунтовувати та брати відповідальність за професійні рішення.

ФК11. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку.

ФК12. Здатність застосовувати інструменти цифрового, аналітичного, облікового, статистичного та інформаційного забезпечення діяльності суб'єктів господарювання.

ФК13. Здатність використовувати теоретичний і методичний інструментарій інвестиційного забезпечення розвитку підприємств аграрної

сфери й інших галузей економіки

програмних результатів навчання:

ПР05. Володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові та фондові ринки, банківська система та страхування).

ПР09. Формувати і аналізувати фінансову звітність та правильно інтерпретувати отриману інформацію.

ПР10. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання економічних даних, збирати та аналізувати необхідну фінансову інформацію, розраховувати показники, що характеризують стан фінансових систем.

ПР14. Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик фінансових систем, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.

ПР16. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

ПР17. Визначати та планувати можливості особистого професійного розвитку.

ПР19. Виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань.

ПР20. Виконувати функціональні обов'язки в групі, пропонувати обґрунтовані фінансові рішення.

ПР21. Розуміти вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.

ПР24. Визначати місце і значення облікової, аналітично-цифрової, статистичної та інформаційної систем у забезпеченні діяльності суб'єктів господарювання.

ПР25. Оцінювати процеси та явища, що відбуваються у сфері залучення інвестицій та фінансового забезпечення розвитку аграрної сфери й інших галузей економіки.

1.6. Виробнича практика «Комплексна зі спеціальності»

Метою виробничої практики «Комплексна зі спеціальності» є поглиблення, узагальнення і вдосконалення набутих у закладі вищої освіти знань із фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку, оволодіння професійним досвідом, компетентностями з основних фахових дисциплін, здійснення оцінки фінансово-економічного стану суб'єктів господарювання та дослідження практичних аспектів фінансів суб'єкта господарювання в реальних умовах ринкового середовища, виховання внутрішньої потреби постійного оновлення професійних знань і творчого їх застосування в практичній діяльності.

Завдання виробничої практики «Комплексна зі спеціальності»:

- знайомлення із загальною характеристикою та вивчення організаційної структури суб'єкта господарювання та з'ясування місця й значення в ній

фінансового (обліково-фінансового) відділу (за його відсутності – бухгалтерії та/або економічного відділу, що виконують функції фінансового відділу);

- проведення оцінки фінансових показників діяльності суб'єкта господарювання (підприємств / банківських установ / страхових компаній / бюджетних організацій / фіскальних органів / професійних учасників фондового ринку);

- вивчення практичних аспектів фінансів суб'єкта господарювання (підприємств / банківських установ / страхових компаній / бюджетних організацій / фіскальних органів / професійних учасників фондового ринку);

- формування фахових здібностей на базі одержаних у закладі вищої освіти теоретичних знань;

- закріплення практичних навичок із фаху на базі визначеного суб'єкта господарювання;

- збір матеріалу для виконання індивідуального завдання та самостійної роботи.

Проходження виробничої практики «Комплексна зі спеціальності» сприяє формуванню:

компетентностей:

- *загальних:*

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК03. Здатність планувати та управляти часом

ЗК06. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК08. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел

ЗК10. Здатність працювати у команді.

ЗК11. Здатність спілкуватися з представниками інших професій груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК12. Здатність працювати автономно.

ЗК13. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК15. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

- *фахових:*

ФК01. Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, оцінювати сучасні економічні явища.

ФК02. Розуміння особливостей функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури.

ФК03. Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові та фондові ринки,

банківська система та страхування).

ФК06. Здатність застосовувати сучасне інформаційне та програмне забезпечення для отримання та обробки даних у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ФК07. Здатність складати та аналізувати фінансову звітність.

ФК09. Здатність здійснювати ефективні комунікації.

ФК10. Здатність визначати, обґрунтовувати та брати відповідальність за професійні рішення.

ФК11. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку.

ФК12. Здатність застосовувати інструменти цифрового, аналітичного, облікового, статистичного та інформаційного забезпечення діяльності суб'єктів господарювання.

ФК 13. Здатність використовувати теоретичний і методичний інструментарій інвестиційного забезпечення розвитку підприємств аграрної сфери й інших галузей економіки.

програмних результатів навчання:

ПР05. Володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові та фондові ринки, банківська система та страхування).

ПР09. Формувати і аналізувати фінансову звітність та правильно інтерпретувати отриману інформацію.

ПР10. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання економічних даних, збирати та аналізувати необхідну фінансову інформацію, розраховувати показники, що характеризують стан фінансових систем.

ПР14. Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик фінансових систем, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.

ПР16. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

ПР17. Визначати та планувати можливості особистого професійного розвитку.

ПР19. Виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань.

ПР20. Виконувати функціональні обов'язки в групі, пропонувати обґрунтовані фінансові рішення.

ПР21. Розуміти вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.

ПР24. Визначати місце і значення облікової, аналітично-цифрової, статистичної та інформаційної систем у забезпеченні діяльності суб'єктів господарювання.

ПР25. Оцінювати процеси та явища, що відбуваються у сфері залучення

інвестицій та фінансового забезпечення розвитку аграрної сфери й інших галузей економіки

2. ЗМІСТ ПРАКТИК

2.1. Навчальна (ознайомча) практика

Тема 1. Організація та інституційна структура фінансової системи України. Вивчення архітектури фінансової системи України. Ознайомлення з повноваженнями та функціями основних регуляторів (Міністерство фінансів України, НБУ, НКЦПФР). Збір даних щодо функціонального розподілу між ланками фінансової системи.

Тема 2. Генезис та структура фінансових інститутів України. Ознайомлення з історичними етапами становлення вітчизняної фінансової системи, національної валюти та ключових фінансових установ. Аналіз трансформації фінансових інститутів у період незалежності.

Тема 3. Нормативно-правове забезпечення фінансової політики та функціонування фінансового механізму. Опрацювання Бюджетного та Податкового кодексів України, профільних законів. Вивчення елементів фінансового механізму (фінансові важелі, стимули, санкції, нормативи) на прикладі конкретного фінансового органу чи установи.

Тема 4. Податкова система та практика адміністрування податків. Ознайомлення зі структурою та функційними обов'язками Державної податкової служби України. Аналіз структури податкових надходжень до бюджету, елементів ключових податків (ПДВ, ПДФО, податок на прибуток).

Тема 5. Бюджетний процес та державні боргові зобов'язання. Дослідження етапів бюджетного процесу на рівні Державного бюджету України. Ознайомлення з показниками державного боргу, механізмом випуску та розміщення облігацій внутрішньої державної позики (ОВДП).

Тема 6. Механізми формування та використання місцевих фінансів. Вивчення структури доходів і видатків місцевих бюджетів у умовах фінансової децентралізації. Ознайомлення з практикою використання міжбюджетних трансфертів (дотацій та субвенцій).

Тема 7. Функціонування державних позабюджетних фондів. Ознайомлення з діяльністю Пенсійного фонду України та Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування. Вивчення механізму формування ЄСВ та порядку його розподілу.

Тема 8. Інституційна структура та сегменти фінансового ринку. Оцінка сучасної кон'юнктури фінансового ринку України. Класифікація його сегментів (грошовий, кредитний, валютний, ринок капіталів) та вивчення ролі фінансових посередників.

Тема 9. Інфраструктура фондового ринку та операції з цінними паперами. Ознайомлення з діяльністю фондових бірж, депозитарної системи та торговців цінними паперами. Вивчення видів цінних паперів, які знаходяться в обігу на вітчизняному ринку капіталу.

Тема 10. Організація страхового бізнесу та аналіз страхового ринку. Вивчення видів та умов страхових послуг (ризикове страхування, страхування життя). Ознайомлення з діяльністю страхових компаній, страхових брокерів та агентів, базовими показниками страхового портфеля.

Тема 11. Управління фінансами домогосподарств. Аналіз структури

доходів і витрат домогосподарств. Вивчення доступних інструментів збереження та інвестування коштів фізичних осіб (банківські депозити, ОВДП, страхові продукти).

Тема 12. Фінансове забезпечення діяльності суб'єктів господарювання. Дослідження джерел формування капіталу підприємства (власний, залучений, позиковий). Вивчення складу та структури операційних доходів і витрат, порядку формування фінансових результатів.

Тема 13. Основи фінансового менеджменту на підприємстві. Ознайомлення з методикою розрахунку основних фінансових коефіцієнтів (ліквідності, платоспроможності, автономії, рентабельності). Вивчення принципів управління грошовими потоками та ризиками.

Тема 14. Міжнародні фінансові відносини та зовнішньоекономічна діяльність. Дослідження форм співпраці України з міжнародними фінансовими організаціями (МВФ, Світовий банк, ЄБРР). Ознайомлення з валютним регулюванням та контролем під час здійснення ЗЕД.

Тема 15. Моніторинг та забезпечення фінансової безпеки держави. Вивчення складових фінансової безпеки (бюджетна, боргова, банківська, валютна, грошово-кредитна). Аналіз індикаторів фінансової стійкості держави.

Тема 16. Інструменти фінансування сталого розвитку. Ознайомлення з концепцією ESG-інвестування, засадами функціонування ринку «зелених» облігацій та механізмами фінансування екологічних та соціальних проєктів в Україні.

2.2. Навчальна практика з фаху

Тема 1. Основи фінансів підприємств. Сутність і функції фінансів підприємств. Грошові фонди та фінансові ресурси. Основи організації фінансів підприємств. Фінансова діяльність та зміст фінансової роботи. Особливості фінансової діяльності суб'єктів малого підприємництва. Інвестиційна діяльність підприємств. Зміст та завдання управління фінансами підприємств.

Тема 2. Організація грошових розрахунків підприємств. Розрахункові й касові операції. Сутність грошових розрахунків підприємств. Безготівкові й готівкові розрахунки. Проведення касових операцій. Види банківських рахунків і порядок їх відкриття. Форми безготівкових розрахунків. Принципи організації розрахунків. Розрахунки платіжними інструкціями. Розрахунки чеками. Розрахунки акредитивами. Вексельна форма розрахунків. Розрахунково-платіжна дисципліна та її вплив на фінансово-господарську діяльність підприємств.

Тема 3. Грошові надходження підприємств, формування та розподіл прибутку. Характеристика і склад грошових надходжень підприємств. Дохід (виручка) від реалізації продукції, робіт, послуг. Доходи від фінансово-інвестиційної та іншої діяльності. Формування валового і чистого доходу. Прибуток як результат фінансово-господарської діяльності підприємства. Формування прибутку підприємства. Прибуток від реалізації продукції та його формування. Методи розрахунку прибутку від реалізації. Сутність і методи обчислення рентабельності. Розподіл прибутку підприємства. Використання

чистого прибутку.

Тема 4. Оподаткування підприємств. Сутність оподаткування підприємств і податкова система. Сутність податків і їх функції. Система оподаткування підприємств та її становлення в Україні. Оподаткування прибутку підприємств. Податок на доходи фізичних осіб. Рентні платежі. Місцеві податки і збори. Плата за землю. Єдиний податок. Податок на нерухоме майно. Непрямі податки, які сплачують підприємства. Вплив непрямих податків на фінансово-господарську діяльність підприємств. Податок на додану вартість. Акцизний податок. Мито. Оподаткування суб'єктів малого підприємництва. Податкова звітність підприємств.

Тема 5. Організація розрахунків по соціальному страхуванню. Сутність та значення соціального страхування. Принципи соціального страхування. Становлення та розвиток соціального страхування. Основи законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування. Страхування тимчасової втрати працездатності. Страхування на випадок безробіття. Страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань. Пенсійне страхування. Порядок нарахування єдиного соціального внеску. Звітність по соціальному страхуванню підприємств.

Тема 6. Обігові кошти. Сутність і основи організації обігових коштів. Склад і структура обігових коштів. Класифікація обігових коштів. Визначення потреби в оборотних коштах. Нормування обігових коштів для створення виробничих запасів. Розрахунок нормативу обігових коштів економічним методом. Джерела формування обігових коштів. Власні джерела формування обігових коштів. Використання банківських кредитів для формування обігових коштів. Залучення коштів інших суб'єктів господарювання. Показники стану та ефективності використання обігових коштів. Показники стану власних обігових коштів. Вплив розміщення обігових коштів на фінансовий стан підприємства.

Тема 7. Кредитування підприємств. Необхідність та сутність кредитування підприємств. Кругообіг коштів підприємства та необхідність залучення кредитів. Класифікація кредитів, що надаються підприємствам. Банківське кредитування підприємств. Види банківського кредиту та їх характеристика. Умови та порядок отримання банківського кредиту. Порядок погашення банківського кредиту підприємством. Небанківське кредитування підприємств. Комерційне кредитування підприємств. Лізингове кредитування підприємств. Кредитування підприємств за рахунок коштів міжнародних фінансово-кредитних інститутів.

Тема 8. Фінансове забезпечення відтворення основних засобів. Сутність основних засобів та їх відтворення. Класифікація основних засобів. Показники стану та ефективності використання основних засобів. Знос і амортизація основних засобів. Сутність і склад капітальних вкладень. Джерела і порядок фінансування капітальних вкладень. Фінансування ремонту основних засобів.

Тема 9. Оцінювання фінансового стану підприємств. Оцінка фінансового стану підприємства, її необхідність і значення. Інформаційне забезпечення оцінки фінансового стану підприємств. Показники фінансового

стану підприємства. Оцінка ліквідності та платоспроможності підприємства. Оцінка фінансової стійкості підприємства. Комплексна оцінка фінансового стану підприємства.

Тема 10. Фінансове планування на підприємствах. Фінансова стратегія підприємств. Зміст, завдання та методи фінансового планування. Зміст фінансового плану та порядок його складання. Зміст і значення оперативного фінансового плану.

Тема 11. Фінансова санація підприємств. Фінансова санація підприємств, її економічний зміст та порядок проведення. Фінансова криза на підприємстві: симптоми та фактори, що її спричиняють. Економічна сутність санації підприємств. Аналіз виробничо-господарської діяльності підприємства, що перебуває в кризі. Аналіз причин кризи та сильних і слабких місць на підприємстві. Внутрішні джерела фінансової санації. Санація балансу. Економіко-правові аспекти санації та банкрутство підприємств. Судове врегулювання господарських спорів. Необхідність, функції та завдання інституту банкрутства підприємств. Порядок оголошення підприємства банкрутом. Задоволення претензій кредиторів. Фінансова санація на ухвалу господарського суду. Мирова угода. Приховане, фіктивне та зумисне банкрутство.

2.3. Навчальна (фінансово-аналітична) практика

Тема 1. Інформаційне забезпечення фінансово-аналітичної діяльності. Джерела фінансової інформації. Фінансова звітність підприємств і фінансових установ. Методи фінансового аналізу. Використання відкритих даних та цифрових інструментів.

Тема 2. Аналіз формування та використання фінансових ресурсів суб'єктів господарювання. Аналіз складу, структури та динаміки капіталу. Оцінювання власного і позикового капіталу. Аналіз джерел фінансування активів.

Тема 3. Аналіз активів та ефективності їх використання. Горизонтальний і вертикальний аналіз активів. Оцінювання структури оборотних і необоротних активів. Аналіз оборотності активів та ефективності їх використання.

Тема 4. Оцінювання ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості підприємства. Розрахунок показників ліквідності, платоспроможності, фінансової автономії та залежності. Оцінювання ризику втрати платоспроможності.

Тема 5. Аналіз фінансових результатів та рентабельності діяльності підприємства. Аналіз доходів, витрат і фінансових результатів. Розрахунок показників рентабельності. Факторний аналіз прибутку. Визначення резервів підвищення прибутковості.

Тема 6. Фінансово-аналітичне оцінювання діяльності банківських установ. Аналіз активів, зобов'язань і капіталу банку. Оцінювання кредитного портфеля, депозитної бази, прибутковості та основних показників діяльності банків.

Тема 7. Фінансово-аналітичне оцінювання діяльності страхових

компаній. Аналіз страхових премій, страхових виплат, активів, власного капіталу, страхових резервів і фінансових результатів. Оцінювання показників ефективності страхової діяльності.

Тема 8. Аналіз інвестиційної діяльності та інструментів фондового ринку. Аналіз фінансових інструментів. Оцінювання дохідності та ризику інвестицій. Порівняння інвестиційних альтернатив. Формування висновків щодо інвестиційних рішень.

2.4. Виробнича практика з фінансів суб'єктів господарювання

Зміст практики визначається з урахуванням особливостей бази практики.

Зміст практики на базі підприємств різних галузей національної економіки:

Розділ 1. Загальна характеристика та організаційна структура підприємства. Повна та скорочена назва підприємства. Організаційно-правова форма діяльності. Юридична адреса. Наявність філій, відділень та короткі відомості про них. Мета та основні напрямки діяльності підприємства. Законодавчо-нормативна база, яка регулює діяльність підприємства. Організаційно-виробнича структура підприємства. Місце фінансової служби в організаційній структурі підприємства. Організація та основні етапи фінансово-економічної діяльності підприємства.

Розділ 2. Організація фінансів суб'єкта господарювання.

2.1. Організація грошових розрахунків підприємства. Характеристика безготівкових та готівкових розрахунків підприємства. Розрахунки за товарними та безтоварними операціями. Порядок здійснення касових операцій. Характеристика банківських рахунків підприємства. Порядок відкриття поточного рахунку в банку. Характеристика форм безготівкових розрахунків, що використовуються на підприємстві. Оформлення платіжних інструкцій, розрахункових чеків, акредитивів, векселів. Характеристика розрахунково-платіжної дисципліни на підприємстві.

2.2. Грошові надходження підприємства, формування та розподіл прибутку. Оцінка складу, структури та динаміки грошових надходжень підприємства. Порядок розрахунку валового та чистого доходу від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг. Аналіз доходів операційної, фінансової та інвестиційної діяльності. Аналіз видатків операційної, фінансової та інвестиційної діяльності підприємства. Прибуток від реалізації продукції та його формування. Визначення операційного фінансового результату діяльності підприємства. Розрахунок чистого прибутку діяльності підприємства. Оцінка розподілу та використання чистого прибутку. Оформлення Звіту про фінансові результати. Розрахунок рентабельності діяльності підприємства.

2.3. Основні та оборотні активи підприємства. Оцінка складу, структури та динаміки обігових коштів підприємства. Визначення потреби в оборотних активах. Розрахунок нормативу обігових коштів підприємства. Нормування обігових коштів для створення виробничих запасів. Характеристика власних та залучених джерел формування оборотних активів підприємства. Аналіз структури та динаміки джерел формування обігових коштів. Розрахунок показників стану та ефективності використання оборотних активів підприємства.

Власні оборотні активи, порядок їх визначення. Оцінка основних засобів підприємства та джерел їх формування. Знос та амортизація основних засобів. Характеристика методів нарахування амортизації основних засобів на підприємстві. Розрахунок показників стану та ефективності використання основних засобів підприємства. Характеристика капітальних вкладень та джерел їх фінансування. Порядок фінансування ремонту основних засобів.

2.4. Кредитування підприємства. Ознайомлення з банківським кредитуванням підприємства. Види банківських кредитів та їх характеристика. Оцінка умов та порядок отримання банківського кредиту. Аналіз кредитоспроможності підприємства. Перелік документів, необхідних для отримання банківського кредиту. Порядок укладання кредитної угоди. Розрахунок забезпеченості кредиту. Порядок погашення банківського кредиту підприємством. Характеристика комерційного та лізингового кредитування підприємства.

2.5. Особливості взаємовідносин суб'єктів фінансової системи. Характеристика взаємовідносин підприємства з податковими органами, банківськими установами, страховими компаніями, іншими учасниками фінансового ринку, органами соціального страхування.

Розділ 3. Індивідуальне завдання. Обирається відповідно до напряму наукових досліджень (тем наукових робіт, курсових робіт, публікацій тощо) з наведеного у робочій програмі практики списку, що не є вичерпним. Має на меті забезпечити максимальний збір інформації, необхідної для самостійної роботи та наукових досліджень.

Зміст практики на базі банківської установи:

Розділ 1. Загальна характеристика та організаційна структура банківської установи. Опис основних ідентифікаційних ознак банку як юридичної особи. Найменування банку (повне і скорочене за наявності). Дата створення та історія становлення. Організаційно-правова форма. Юридична адреса. Наявність філій, відділень тощо та короткі відомості про них. Цілі та види діяльності банківської установи. Рейтинги банку. Організаційна побудова банку. Ознайомлення зі статутом банку.

Розділ 2. Організація фінансів банківської установи.

2.1. Касові операції комерційного банку. Загальні правила здійснення касових операцій. Приймання готівкової національної та іноземної валюти від клієнтів для зарахування на банківські рахунки (власні або інших суб'єктів економічних відносин). Приймання від фізичних та юридичних осіб готівки для переказу і виплати отримувачу суми переказу в готівковій формі. Послідовність здійснення прибуткових касових операцій. Видача готівкової національної та іноземної валюти з банківських рахунків клієнтів (через касу банку або із застосуванням платіжних карток через банкомат). Порядок здійснення видаткових касових операцій. Вилучення з обігу сумнівних банкнот (монет), а також обмін клієнтам непридатних до обігу банкнот (монет) на придатні до обігу. Валютно-обмінні операції. Операції з банківськими металами.

2.2. Організація розрахункових операцій банківською установою.

Ведення рахунків клієнтів. Відкриття і ведення банківських рахунків. Характеристика різних видів рахунків. Безготівкові міжгосподарські розрахунки. Способи і форми безготівкових розрахунків. Механізм здійснення розрахунків (списання коштів з розрахункового рахунку підприємства та їх зарахування на рахунки). Порядок відкриття та ведення валютних рахунків юридичних осіб. Посередництво банку у фінансових розрахунках між експортером та імпортером. Види платежів, що застосовуються у міжнародній практиці: авансові, платежі по надходженню товарів і розрахунків, платежі по настанню термінів, платежі при поставці товарів або після неї. Чеки як основна форма розрахунків при зовнішньоторговельних операціях, види чеків, порядок розрахунків. Документарне інкасо – розрахунки за допомогою товарних акредитивів, револьверний акредитив, компенсаційний акредитив. Вексель як платіжний документ. Характеристика вексельного обігу. Розрахункові операції банку з векселями. Оформлення заборгованості векселями. Розрахунки з використанням векселів.

2.3. Депозитні операції комерційного банку. Вклади і депозити як головне джерело банківських ресурсів. Види вкладів і їх характеристика. Прості складні відсотки при нарахуванні доходу по депозитах. Депозитна політика банку. Депозитні операції комерційних банків з юридичними особами. Вклади населення. Етапи проведення депозитної операції. Механізм здійснення депозитних операцій. Гарантування вкладів фізичних осіб.

2.4. Організація банківського кредитування. Завдання та функції кредитного відділу. Кредитна політика банку. Основні напрями кредитування. Класифікація кредитів банківської установи. Порядок надання і способи погашення позичок. Форми забезпечення повернення банківських кредитів. Система оцінки кредитоспроможності позичальника банку. Програми кредитування фізичних осіб. Програми кредитування корпоративних клієнтів. Поточний рахунок з овердрафтом. Умови кредитної угоди, кредитний договір. Плата за кредит та її диференціація. Етапи процесу банківського кредитування. Контроль за використанням і погашенням кредиту. Проблемні позички. Кредитні санкції. Особливості механізму надання та погашення окремих видів кредитів. Валютне кредитування.

2.5. Особливості взаємовідносин суб'єктів фінансової системи. Банківсько-страхова взаємодія в умовах формування фінансової інфраструктури. Лізингові операції. Факторингові операції. Професійна діяльність банку на ринку цінних паперів. Політика банку щодо вкладень в цінні папери. Організація випуску та розміщення цінних паперів банком. Роль банківських установ у податковій системі.

Розділ 3. Індивідуальне завдання. Обирається відповідно до напрямку наукових досліджень (тем наукових робіт, курсових робіт, публікацій тощо) з наведеного у робочій програмі практики списку, що не є вичерпним. Має на меті забезпечити максимальний збір інформації, необхідної для самостійної роботи та наукових досліджень.

Зміст практики на базі страхової компанії:

Розділ 1. Загальна характеристика та організаційна структура страхової компанії. Повна і скорочена назва страхової компанії. Юридична адреса. Інформація про відокремлені підрозділи та короткі відомості про них. Законодавчо-нормативна база, яка регулює діяльність страхової компанії. Відомості про державну реєстрацію в Єдиному державному реєстрі та про включення до Державного реєстру фінансових установ. Структура власності, відомості про власників істотної участі. Організаційна структура страховика. Вплив на організаційну структуру страхової компанії специфіки діяльності, стратегічних і тактичних цілей, історії розвитку. Рейтинг страхової компанії серед провідних страхових компаній за класами страхування, лініями бізнесу.

Розділ 2. Організація фінансів страхової компанії.

2.1. Діяльність із страхування (пряме страхування, перестрахування за класами страхування, лініями бізнесу). Перелік фінансових послуг (послуг із страхування, перестрахування), що надаються страховиком, інформація про ліцензії та дозволи. Діяльність за класами страхування (перестрахування), лініями бізнесу. Оцінка страхового портфеля. Вимоги до укладення та виконання договорів страхування (перестрахування). Страхова вартість, страхова сума, викупна сума, франшиза. Тарифна політика страхової компанії. Страхова премія. Порядок та умови здійснення страхових виплат. Таємниця страхування.

2.2. Реалізація страхових (перестрахових) продуктів. Здійснення діяльності з реалізації страхових продуктів страховиком та страховим посередником. Рекламування та проведення маркетингових, рекламних та інших підготовчих заходів, спрямованих на укладення договорів страхування. Пропонування, пропозиція та консультування клієнта щодо укладення договору страхування. Укладення та внесення змін до договору страхування. Отримання страхової премії від клієнта. Оформлення необхідних документів для своєчасного здійснення страхової виплати та інша діяльність, пов'язана з організацією врегулювання страхового випадку. Особливості здійснення страхової виплати за участю страхових посередників. Розрахунки за договорами страхування та перестрахування за участю страхових посередників. Винагорода за реалізацію страхових (перестрахових) продуктів. Побудова ефективної системи реалізації страхових (перестрахових) продуктів страховика. Формування баз даних і управління їх використанням у страхових організаціях.

2.3. План діяльності страховика. Порядок підготовки та оновлення планів безперервної діяльності, відновлення та фінансування страховика. Ідентифікація заходів для дотримання плану діяльності протягом усього прогностичного періоду, на який складено такий план. Оцінка виконання складеного плану діяльності страховика.

2.4. Формування політики перестрахування та співстрахування. Аналіз політики перестрахування, розробленої та затвердженої страховиком. Обґрунтування доцільності обрання методів передачі зобов'язань за договором страхування перестраховику. Критерії вибору перестраховика. Оцінка контрактів з перестрахування. Винагорода перестраховальнику. Механізм укладення та

особливості врегулювання страхових випадків за договором співстрахування. Контроль ефективності перестрахування та співстрахування.

2.5. Особливості взаємовідносин суб'єктів фінансової системи. Характеристика взаємовідносин страхової компанії із банками (розрахунково-касове обслуговування, інкасація та еквайринг, фінансові гарантії та акредитиви, банко-страхування, тощо), інвестиційними фондами (інвестування страхових резервів, диверсифікація активів, партнерство у спільних проектах), взаємодія страхової компанії з саморегульованими професійними організаціями, регулюючими та контролюючими державними інституціями та іншими суб'єктами фінансової системи.

Розділ 3. Індивідуальне завдання. Обирається відповідно до напрямку наукових досліджень (тем наукових робіт, курсових робіт, публікацій тощо) з наведеного у робочій програмі практики списку, що не є вичерпним. Має на меті забезпечити максимальний збір інформації, необхідної для самостійної роботи та наукових досліджень.

Зміст практики на базі бюджетної установи:

Розділ 1. Загальна характеристика та організаційна структура бюджетної установи. Повна і скорочена назва бюджетної установи. Юридична адреса. Цілі та види діяльності бюджетної установи. Організаційна побудова. Органи управління бюджетної установи та їх повноваження. Вплив на організаційну структуру бюджетної установи специфіки діяльності, історії функціонування. Місце фінансової служби в організаційній структурі бюджетної установи. Функції фінансової служби бюджетної установи.

Розділ 2. Організація фінансів бюджетної установи.

2.1. Оцінка основних фінансових показників бюджетної установи. Аналіз майна та джерел його формування. Оцінка необоротних активів. Аналіз запасів. Аналіз грошових коштів. Аналіз результатів діяльності бюджетної установи.

2.2. Порядок формування та використання фінансових ресурсів бюджетної установи. Порядок надання бюджетною установою платних послуг (укладання договорів про обсяг, структуру, порядок забезпечення установи матеріальними та фінансовими ресурсами). Аналіз доходів та видатків загального і спеціального фондів. Аналіз основних видів касових та фактичних видатків бюджетної установи.

2.3. Основи кошторисного фінансування. Порядок складання кошторису бюджетної установи, лімітної довідки про витрати з бюджету. Доведення бюджетній установі граничних показників за загальним фондом. Складання розрахунків за надходженнями спеціального фонду. Складання розрахунків за видатками загального і спеціального фондів. Заповнення вступної і основної частин кошторису.

2.4. Звітність бюджетної установи. Склад місячної і квартальної фінансової звітності бюджетної установи. Річний фінансовий звіт бюджетної установи. Особливості складання та строки подання фінансової звітності

бюджетною установою. Штрафні санкції за несвоєчасність подання фінансової звітності. Склад податкової та соціальної звітності бюджетної установи.

2.5. Особливості взаємовідносин суб'єктів фінансової системи. Характеристика взаємовідносин бюджетної установи з банками, органами Державного казначейства, з місцевими фінансовими органами.

Розділ 3. Індивідуальне завдання. Обирається відповідно до напряму наукових досліджень (тем наукових робіт, курсових робіт, публікацій тощо) з наведеного у робочій програмі практики списку, що не є вичерпним. Має на меті забезпечити максимальний збір інформації, необхідної для самостійної роботи та наукових досліджень.

2.5. Виробнича практика «Комплексна зі спеціальності»

Зміст практики визначається з урахуванням особливостей бази практики.

Зміст практики на базі підприємств різних галузей національної економіки:

Розділ 1. Загальна характеристика та організаційна структура підприємства. Повна та скорочена назва підприємства. Організаційно-правова форма діяльності. Юридична адреса. Наявність філій, відділень та короткі відомості про них. Мета та основні напрямки діяльності підприємства. Законодавчо-нормативна база, яка регулює діяльність підприємства. Організаційно-виробнича структура підприємства. Місце фінансової служби в організаційній структурі підприємства. Організація та основні етапи фінансово-економічної діяльності на підприємстві.

Розділ 2. Оцінка фінансових показників діяльності підприємства. Оцінка активів та пасивів підприємства. Оцінка необоротних та оборотних активів. Оцінка дебіторської та кредиторської заборгованості. Оцінка платоспроможності, фінансової стійкості та ділової активності підприємства. Оцінка фінансових результатів та рентабельності діяльності підприємства. Комплексна оцінка фінансового стану підприємства.

Розділ 3. Практичні аспекти фінансів підприємства

3.1. Оподаткування підприємства та організація розрахунків по соціальному страхуванню. Загальна характеристика податків і зборів на підприємстві. Оцінка порядку нарахування та сплати прямих податків і зборів. Порядок нарахування та сплати непрямих податків. Вплив непрямих податків на фінансово-господарську діяльність підприємства. Податкова звітність підприємства, порядок її оформлення та подання. Організація розрахунків по соціальному страхуванню на підприємстві. Страхування тимчасової втрати працездатності. Порядок нарахування та сплати єдиного соціального внеску. Звітність по соціальному страхуванню, порядок її оформлення та подання.

3.2. Фінансове планування на підприємстві. Розробка фінансової стратегії діяльності підприємства. Напрями здійснення, види, методи фінансового планування. Організація фінансового планування та прогнозування на підприємстві. Фінансовий план підприємства та порядок його складання. Характеристика оперативного фінансового планування. Розробка плану руху грошових коштів за видами діяльності (основна, інвестиційна, фінансова).

Складання платіжного календаря та прогнозової фінансової звітності підприємства.

3.3. Фінансова санація підприємства. Фінансова санація підприємства та порядок її проведення. Аналіз причин виникнення фінансової кризи на підприємстві. Оцінка сильних та слабких сторін діяльності підприємства. Характеристика внутрішніх та зовнішніх джерел фінансової санації. Оцінка санаційної спроможності підприємства. Порядок проведення санації балансу. Економіко-правові аспекти санації та банкрутства підприємства. Судове врегулювання господарських спорів. Розробка антикризових заходів діяльності підприємства.

Розділ 4. Індивідуальне завдання. Обирається відповідно до напрямку наукових досліджень (тем наукових робіт, курсових робіт, публікацій тощо) з наведеного у робочій програмі практики списку, що не є вичерпним. Має на меті забезпечити максимальний збір інформації, необхідної для самостійної роботи та наукових досліджень.

на базі банківської установи

Розділ 1. Загальна характеристика та організаційна структура банківської установи. Опис основних ідентифікаційних ознак банку як юридичної особи. Найменування банку (повне і скорочене за наявності). Дата створення та історія становлення. Організаційно-правова форма. Юридична адреса. Наявність філій, відділень тощо та короткі відомості про них. Цілі та види діяльності банківської установи. Рейтинги банку. Організаційна побудова банку. Ознайомлення зі статутом банку. Розмір, порядок формування статутного капіталу банку, види акцій банку (номінальна вартість та загальна кількість). Організаційна будова банку. Структура управління банком, органи управління, їх компетенція та порядок прийняття рішень. Тип організаційної структури банку. Вплив на організаційну структуру банку специфіки його діяльності, стратегічних і тактичних цілей, історії розвитку. Розмір та порядок утворення резервів та інших загальних фондів банку. Порядок розподілу прибутків та покриття збитків. Взаємовідносини банку із іншими суб'єктами фінансової системи.

Розділ 2. Оцінка основних фінансових показників діяльності банківської установи. Аналіз складу, структури та динаміки активів банку. Аналіз складу, структури та динаміки зобов'язань банку. Аналіз складу, структури та динаміки власного капіталу банку. Аналіз складу, структури та динаміки доходів банку. Аналіз складу, структури та динаміки витрат банку. Загальна оцінка динаміки доходів, витрат та чистого прибутку банку. Аналіз формування та динаміки чистого процентного доходу банку. Аналіз формування і динаміки чистого прибутку. Аналіз формування та динаміки сукупного доходу банку. Аналіз рентабельності діяльності банку. Аналіз рентабельності активів та власного капіталу банку. Аналіз фінансової стійкості, ліквідності та ділової активності банку. Аналіз руху грошових коштів від операційної, інвестиційної та фінансової діяльності банку.

Розділ 3. Практичні аспекти фінансів банківської установи.

3.1. Аналіз операцій банку по залученню ресурсів та інвестиційно-кредитної діяльності банку. Аналіз депозитів комерційного банку і розвитку

клієнтської бази. Аналіз ефективності формування та використання банківських ресурсів. Аналіз строкових депозитів. Аналіз депозитів до запитання. Оцінювання обґрунтованості залучення міжбанківських кредитів. Оцінювання депозитної політики банку. Аналіз ефективності формування та використання банківських ресурсів. Аналіз обсягів і вартості кредитних вкладень. Аналіз структури кредитного портфеля. Аналіз оборотності кредитів. Аналіз руху кредитів. Аналіз кредитоспроможності позичальника. Аналіз ризиків кредитного портфеля і формування резервів (класифікація кредитного портфеля за ступенем ризику, критерії прийняття забезпечення за кредитними операціями при розрахунку резервів, порядок розрахунку резервів під кредитні ризики. Аналіз операцій банку з цінними паперами. Оцінка вартості цінних паперів.

3.2. Аналіз банківських послуг та валютних операцій банку. Аналіз розрахункових і касових послуг. Аналіз операцій банку з банківськими платіжними картками. Аналіз трастових послуг. Аналіз депозитарних послуг. Аналіз операцій з банківськими металами. Послуги банку з обслуговування вексельного обороту. Аналіз операцій банку з надання в оренду індивідуальних банківських сейфів. Аналіз масштабів, динаміки та структури валютних операцій. Аналіз валютних курсів і контрактів. Аналіз ефективності валютних операцій.

3.3. Аналіз дотримання банком пруденційних нормативів. Нормативи капіталу: мінімального розміру регулятивного капіталу (Н1), достатності регулятивного капіталу (Нрк), достатності капіталу 1 рівня (Нк1), достатності основного капіталу 1 рівня (Нок1). Нормативи ліквідності: коефіцієнт покриття ліквідністю за всіма валютами (LCR_{ВВ}), коефіцієнт покриття ліквідністю за іноземними валютами (LCR_{ІВ}), коефіцієнт чистого стабільного фінансування (NSFR). Нормативи кредитного ризику: максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента (Н7), великих кредитних ризиків (Н8), максимального розміру кредитного ризику за операціями з пов'язаними з банком особами (Н9). Нормативи інвестування: інвестування в цінні папери окремо за кожною установою (Н11), загальної суми інвестування (Н12). Ліміти відкритої валютної позиції: норматив ризику загальної довгої відкритої валютної позиції (Л13-1), норматив ризику загальної короткої відкритої валютної позиції (Л13-2), норматив коефіцієнта покриття ліквідністю за всіма валютами (LCR_{ВВ}), Норматив коефіцієнта покриття ліквідністю в іноземній валюті (LCR_{ІВ}).

Розділ 4. Індивідуальне завдання. Обирається відповідно до напряму наукових досліджень (тем наукових робіт, курсових робіт, публікацій тощо) з наведеного у робочій програмі практики списку, що не є вичерпним. Має на меті забезпечити максимальний збір інформації, необхідної для самостійної роботи та наукових досліджень.

на базі страхової компанії

Розділ 1. Загальна характеристика та організаційна структура страхової компанії. Повна і скорочена назва страхової компанії. Юридична адреса. Інформація про відокремлені підрозділи та короткі відомості про них. Законодавчо-нормативна база, яка регулює діяльність страхової компанії. Відомості про державну реєстрацію в Єдиному державному реєстрі та про включення до Державного реєстру фінансових установ. Структура власності,

відомості про власників істотної участі. Система управління страховика. Організаційна структура страховика. Перелік фінансових послуг (послуг із страхування, перестрахування), що надаються страховиком, інформація про ліцензії та дозволи. Інформація щодо договорів страхування. Інформація щодо вартості (ціни, тарифів) щодо фінансових послуг, що надаються страховиком. Політика винагороди страховика. Взаємовідносини страхової компанії із іншими суб'єктами фінансової системи.

Розділ 2. Оцінка фінансових показників діяльності страхової компанії.

Аналіз джерел формування капіталу страхової компанії. Склад, структура та динаміка активів страхової компанії. Склад, структура та динаміка пасивів страхової компанії. Структура та динаміка надходження і витрачання грошових коштів у результаті операційної, інвестиційної та фінансової діяльності страхової компанії. Аналіз руху грошових коштів страхової компанії у результаті операційної, інвестиційної та фінансової діяльності. Оцінка фінансової стійкості та ділової активності страхової компанії.

Розділ 3. Практичні аспекти фінансів страхової компанії.

3.1. Аналіз страхових операцій. Аналіз основних показників діяльності страхових компаній. Аналіз страхового доходу, витрат на страхові послуги та результату страхових послуг страхової компанії за класами страхування, лініями бізнесу. Рівень виплат.

3.2. Аналіз доходів, витрат, фінансових результатів та рентабельності діяльності страхової компанії. Оцінка складу, структури та динаміки доходів і витрат страхової компанії. Аналіз динаміки показників формування фінансових результатів діяльності страхової компанії. Аналіз страхового доходу, витрат за страховими послугами та чистих витрат за утримуваними контрактами з перестрахування. Аналіз факторів впливу на формування фінансових результатів діяльності страховика. Оцінка абсолютних показників ефективності функціонування страхової компанії. Аналіз рентабельності діяльності страхової компанії.

3.3. Оцінка платоспроможності та інвестиційної діяльності страховика. Забезпечення платоспроможності страхової компанії. Оцінка регулятивного капіталу страховика. Оцінка складу та структури технічних резервів страхової компанії. Перевірка адекватності сформованих технічних резервів. Оцінка інвестиційної діяльності страховика. Оцінка покриття технічних резервів активами.

Розділ 4. Індивідуальне завдання. Обирається відповідно до напрямку наукових досліджень (тем наукових робіт, курсових робіт, публікацій тощо) з наведеного у робочій програмі практики списку, що не є вичерпним. Має на меті забезпечити максимальний збір інформації, необхідної для самостійної роботи та наукових досліджень.

на базі бюджетної установи

Розділ 1. Загальна характеристика та організаційна структура суб'єкта господарювання. Повна і скорочена назва бази практики. Юридична адреса. Форма власності й організаційно-правова форма. Цілі та види діяльності бази практики. Склад і функції фінансового апарату, місце фінансової служби в

загальній організаційній структурі бюджетної установи. Організація фінансово-економічної роботи. Фінансові обов'язки та їх розподіл між спеціалістами бази практики.

Розділ 2. Оцінка фінансових показників. Оцінка забезпеченості матеріальними ресурсами та ефективності їх використання. Аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості бюджетної установи. Оцінка капіталу. Аналіз фінансової стійкості бюджетної установи.

Розділ 3. Практичні аспекти фінансів бюджетної установи

3.1. Фінансовий механізм бюджетної установи. Порядок виділення бюджетних коштів на основі встановлених нормативів. Склад і структура видатків бюджетної установи за джерелами їх формування за останні три роки. Аналіз співвідношення касових і фактичних видатків. Розподіл видатків на поточні та капітальні, захищені статті видатків бюджетної установи. Аналіз зміни обсягу та структури видатків, визначення факторів впливу. Взаємовідносини з органами казначейства в процесі фінансування бюджетної установи.

3.2. Фінансове планування діяльності бюджетної установи. Планування поточних і капітальних витрат в процесі складання кошторису даної установи. Методи планування видаткової частини бюджетної установи. Аналіз фінансування бюджетної установи. Аналіз основних показників, що визначають обсяг бюджетних асигнувань. Взаємовідносини з місцевими фінансовими органами в процесі складання кошторису бюджетної установи.

3.3. Процедура державних закупівель в бюджетній установі. Порядок планування закупівель. Проведення тендеру. Особливості здійснення різних типів закупівель. Здійснення закупівель та їх оплата. Взаємовідносини з іншими учасниками державних закупівель.

Розділ 4. Індивідуальне завдання. Обирається відповідно до напряму наукових досліджень (тем наукових робіт, курсових робіт, публікацій тощо) з наведеного у робочій програмі практики списку, що не є вичерпним. Має на меті забезпечити максимальний збір інформації, необхідної для самостійної роботи та наукових досліджень.

на базі органів державної податкової служби України (управління, інспекція)

Розділ 1. Загальна характеристика та організаційна структура органу державної податкової служби (управління, інспекція, відділ). Завдання та функції управління (інспекції), його місце в структурі ДПС України. Розподіл повноважень та взаємозв'язок між працівниками управління (інспекції). Нормативно-правові акти, якими керується у роботі управління (інспекція). Внутрішні документи та організація роботи з документами. Облікові реєстри, що ведуться в управлінні (інспекції, відділі). Користувачі інформації з облікових реєстрів. Єдина база даних податкових знань. Матеріали, що розміщуються на Web-сайті. Схеми документообороту та обміну інформацією в процесі взаємовідносин із структурними підрозділами ДПС України та іншими державними органами.

Розділ 2. Оцінка фінансових показників діяльності органу державної податкової служби (управління, інспекція, відділ). Оцінка виконання бюджетів

різних рівнів за обсягами мобілізованих коштів від сплати всіх видів податків. Аналіз складу, структури та динаміки сплачених податків платниками, зареєстрованими в органі державної податкової служби (управлінні, інспекції).

Розділ 3. Практичні аспекти фінансів органів державної податкової служби (управління, інспекція)

3.1. Непряме оподаткування. Оцінка складу платників непрямих податків (податок на додану вартість, акцизний податок, мито), об'єктів оподаткування, порядку обчислення сум податків і сплати в бюджет, пільги і звітність платників. Характеристика порядку визначення податкового зобов'язання з ПДВ, акцизного податку, складання податкової звітності. Методика проведення камеральної перевірки податкової звітності платників непрямих податків та оформлення їх наслідків.

3.2. Прибуткове оподаткування підприємств та населення. Оцінка складу платників податку на прибуток підприємств, механізму формування доходів і витрат для визначення об'єктів оподаткування, системи ставок податку і пільг та термінів нарахування та сплати в бюджет. Аналіз методології нарахування податкових зобов'язання з податку на прибуток, складання податкової звітності та її камеральної перевірки з оформленням можливих наслідків. Аналіз складу доходів, що оподатковуються, виплат, які не підлягають оподаткуванню податком на доходи фізичних осіб, системи ставок податку, податкових соціальних пільг, податкової знижки та порядку їх надання. Характеристика порядку декларування доходів громадян. Оцінка методики проведення перевірки з питань правильності утримання, повноти і своєчасності сплати в бюджет утриманих сум податків та оформлення результатів таких перевірок. Аналіз повноти дотримання законодавства щодо оподаткування доходів фізичних осіб – суб'єктів підприємницької діяльності. Механізм проведення перерахунків по податку з врахуванням наданої податкової знижки за даними річної податкової декларації.

3.3. Майнове, екологічне, рентне та місцеве оподаткування. Оцінка складу платників єдиного податку, майнового податку (в розрізі складових податку), екологічного податку, рентної плати (в розрізі складових податку) та місцевих податків зборів, об'єктів оподаткування, порядку обчислення сум податків і зборів та сплати в бюджети державного і місцевого рівнів, пільги і звітність платників. Обґрунтування повноважень місцевих органів влади у встановленні на своїх територіях конкретних місцевих податків і зборів. Характеристика порядку обчислення єдиного податку, майнового податку (в розрізі складових податку), екологічного податку, рентної плати (в розрізі складових податку) та місцевих податків зборів, складання податкової звітності. Методика проведення камеральної перевірки податкової звітності платників єдиного податку, майнового податку (в розрізі складових податку), екологічного податку, рентної плати (в розрізі складових податку) та місцевих податків зборів та оформлення їх наслідків.

Розділ 4. Індивідуальне завдання. Обирається відповідно до напряму наукових досліджень (тем наукових робіт, курсових робіт, публікацій тощо) з наведеного у робочій програмі практики списку, що не є вичерпним. Має на меті

забезпечити максимальний збір інформації, необхідної для самостійної роботи та наукових досліджень.

на базі професійного учасника фондового ринку

Розділ 1. Загальна характеристика професійного учасника фондового ринку та його організаційна структура. Повна та скорочена назва професійного учасника фондового ринку (ПУФР). Юридична адреса. Форма власності й організаційно-правова форма. Наявність філій, представництв, відділень та короткі відомості про них. Цілі та види послуг ПУФР. Організаційно-функціональна побудова ПУФР. Органи управління ПУФР та їх повноваження. Напрямки діяльності ПУФР. Організація фінансової роботи.

Розділ 2. Оцінка фінансових показників діяльності. Аналіз активів і пасивів товариства. Оцінка фінансової стійкості. Аналіз платоспроможності та ліквідності. Аналіз фінансових результатів діяльності. Оцінка ефективності діяльності.

Розділ 3. Практичні аспекти фінансів професійного учасника фондового ринку

3.1. Організація професійної діяльності учасника фондового ринку. Напрямки професійної діяльності учасника фондового ринку. Характеристика напрямів діяльності та аналіз показників. Характеристика та аналіз фінансових інструментів, що обслуговуються учасником фондового ринку. Обсяг та структура операцій на фондовому ринку.

3.2. Практичні аспекти механізму професійної діяльності учасників фондового ринку. Електронна торгівельна система фондового ринку та її операційний механізм. Капіталізація фондового ринку за лістингом. Ціноутворення та управління активами фондового ринку. Аналіз здійснення хеджевих операцій з урахуванням ситуацій на фондовому ринку. Організація фінансових взаємовідносин з іншими учасниками фондового ринку.

3.3. Фінансовий контроль діяльності та управління фінансовими ризиками професійного учасника фондового ринку. Характеристика системи внутрішнього контролю за рівнями. Опис внутрішньої політики учасника фондового ринку. Характеристика ризик-менеджменту учасника. Розподіл повноважень. Характеристика взаємовідносин учасника фондового ринку з державним регулятором. Подання звітності про фінансову діяльність учасником фондового ринку до регулятора. Дотримання правил і стандартів професійної діяльності. Фінансова дисципліна та порушення діяльності. Заходи щодо усунення порушень діяльності. Порядок та показники розглянутих справ про правопорушення на фондовому ринку.

Розділ 4. Індивідуальне завдання. Обирається відповідно до напрямку наукових досліджень (тем наукових робіт, курсових робіт, публікацій тощо) з наведеного у робочій програмі практики списку, що не є вичерпним. Має на меті забезпечити максимальний збір інформації, необхідної для самостійної роботи та наукових досліджень.

3. ВИМОГИ ДО БАЗ ПРАКТИКИ

Практика студентів Університету проводиться на базах практики, які забезпечують виконання програм практики студентів освітньо-професійної програми «Фінанси, банківська справа та страхування» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності D2 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок.

Базами практики можуть бути підприємства різних галузей національної економіки, банківські установи, страхові компанії та професійні учасники фондового ринку, об'єкти структурних підрозділів Університету, а також бази за межами України за умови забезпечення ними виконання у повному обсязі програм практики.

Навчальна практика проводиться у навчальних аудиторіях, лабораторіях та на інших об'єктах структурних підрозділів Університету. Вони повинні мати відповідне матеріально-технічне і навчально-методичне забезпечення.

Навчальна практика також може проводитися на підприємствах (в організаціях, установах тощо), які мають належне матеріально-технічне, кадрове та/або інформаційне забезпечення для виконання програми практики та досягнення визначених освітньою програмою результатів навчання. Вона проводиться науково-педагогічними працівниками Університету для групи студентів. З цими підприємствами (установами, організаціями тощо) укладаються договори.

Виробнича практика проводиться на базах практики. Підприємства (установи, організації тощо), які залучаються для проведення виробничої практики студентів, мають відповідати наступним вимогам:

- наявність структурних підрозділів чи фахівців, напрям діяльності яких відповідає спеціальності D2 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок;
- здатність забезпечити виконання програми практики;
- забезпечення кваліфікованого керівництва практикою студентів;
- забезпечення належних та безпечних умов для проходження практики на виробництві з дотриманням правил і норм охорони праці, техніки безпеки, виробничої санітарії, цивільного захисту та дій в надзвичайних ситуаціях відповідно до законодавства;
- можливість забезпечити умови для проходження практики здобувачами вищої освіти з особливими освітніми потребами (за обставин, що цього вимагають);
- надання студентам права користуватися документацією, необхідною для виконання програми практики, з урахуванням політики конфіденційності підприємства (установи, організації тощо);
- перспектива наступного працевлаштування випускників Університету (на загальних підставах, за наявності вакансій).

З урахуванням особливостей підготовки студентів за освітньо-професійною програмою кафедра спільно з гарантами освітніх програм може

встановлювати додаткові вимоги до баз практики, керівників практики від бази практики та від кафедри, що відображаються у відповідній робочій програмі практики.

4. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИК

Організаційними заходами, що забезпечують підготовку та порядок проведення практики студентів освітньо-професійної програми «Фінанси, банківська справа та страхування» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності D2 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок, є:

- розробка наскрізної і робочих програм практик;
- визначення переліку потенційних баз практики;
- укладання договорів про проведення практики студентів між Університетом та підприємствами (установами, організаціями тощо);
- розподіл студентів за базами практики;
- призначення керівників практики;
- підготовка для баз практики інформації про обсяги, зміст, період проведення практики студентів;
- складання індивідуальних завдань на практику;
- проведення настановчих зборів студентам;
- підготовка звітної документації за результатами проведення практики;
- інші заходи.

Загальне керівництво організацією практичної підготовки здійснює ректор Університету. Загальну організацію практики та контроль за її проведенням в Університеті здійснює керівник виробничої практики відділу практики та сприяння працевлаштуванню студентів і випускників, на факультетах – декани, на кафедрах – завідувачі кафедр.

Функції організаторів, керівників та учасників практики визначаються Положенням про проведення практики студентів Полтавського державного аграрного університету.

Навчальна практика проводиться для академічної групи.

Навчальна практика студентів денної форми здобуття освіти здійснюється тривалим окремим періодом у межах навчального року.

Проведення навчальної практики студентів на базі Університету здійснюється згідно розпорядження декана факультету та відповідно розкладу навчальної практики.

Навчальна практика студентів заочної форми здобуття освіти здійснюється шляхом проведення занять під час настановчої та навчальної (навчально-екзаменаційної) сесій і самостійного оволодіння студентом програми практики у міжсесійний період.

Керівник навчальної практики від кафедри:

- розробляє методичне забезпечення практики студентів;
- проводить студентам інструктаж з безпеки життєдіяльності та, за потреби, інструктаж з охорони праці;
- забезпечує якість проходження практики студентів згідно з її програмою;
- розробляє та видає індивідуальні завдання студентам (за наявності);
- здійснює контроль за виконанням програми практики та термінами її проходження;
- перевіряє щоденники навчальної практики та оцінює результати її

проходження студентами;

- подає звіт керівника навчальної практики на кафедру та у відділ практики та сприяння працевлаштуванню студентів і випускників;
- здійснює виконання інших функцій, визначених законодавством та внутрішніми нормативно-правовими актами Університету.

Студенти, які проходять навчальну практику, зобов'язані:

- ознайомитися з робочою програмою практики;
- отримати документи для проходження практики;
- пройти інструктаж із безпеки життєдіяльності та за потреби, інструктаж з охорони праці, та дотримуватися їх вимог;
- виконувати завдання, передбачені програмою практики;
- оформити звітну документацію з практики та подати її керівнику практики від кафедри.

Виробнича практика студентів проводиться у виробничих умовах в період, що забезпечує можливість виконання студентами всіх видів робіт згідно з програмою практики.

Заходи, пов'язані з організацією виробничої практики студентів, визначаються наказом ректора Університету про проведення практики студентів.

Організація проведення виробничої практики студентів заочної форми здобуття освіти здійснюється з урахуванням наявності в них професійного досвіду. Студенти заочної форми здобуття освіти, які мають досвід роботи, стажувалися (не менше одного місяця) або працюють за обраним фахом, допускаються розпорядженням декана факультету до складання семестрового контролю з виробничої практики без її проходження на підставі поданих підтверджуючих документів та висновків гаранта. Документами, які підтверджують відповідність займаної посади обраному фаху та наявності у студента відповідного практичного досвіду, є довідка з місця роботи чи стажування, засвідчена керівником підприємства (установи, організації тощо), або копія трудової книжки. Семестровий контроль з виробничої практики для таких студентів проводиться з метою встановлення рівня досягнення результатів навчання, здобутих у професійній діяльності.

Студентам заочної форми здобуття освіти, які не працюють за фахом і не мають досвіду роботи за фахом, проводиться виробнича практика у міжсесійний період згідно наказу ректора Університету. Проходження такими студентами виробничої практики може здійснюватися за місцем роботи (без відриву від виробництва) за умови його відповідності вимогам програм практики та укладення договору про проведення практики студентів.

На початку практики керівник підприємства (установи, організації тощо) призначає керівника від бази практики, а також забезпечує проведення студентам-практикантам інструктажів із охорони праці, ознайомлення з правилами внутрішнього трудового розпорядку бази практики, порядком отримання документації та матеріалів. Керівником практики від бази практики повинен бути фахівець, який працює на постійній основі. Кількість студентів практикантів, закріплених за одним керівником, визначається з урахуванням специфіки практики, можливості забезпечення належного керівництва та вимог

безпеки, і не перевищує десяти осіб.

На студентів-практикантів, які проходять практику на підприємстві (в установі, організації тощо), розповсюджується законодавство України про працю та правила внутрішнього трудового розпорядку підприємства (установи, організації тощо). За наявності вакантних місць та за відповідності змісту роботи програмі практики, вони можуть бути прийняті на штатні посади.

Керівник виробничої практики від кафедри:

- розробляє методичне забезпечення практики студентів;
- приймає участь в організації проходження студентами практики відповідно до її програми;
- ознайомлює студентів з програмою практики та графіком її проходження, шкалою та критеріями оцінювання;
- розробляє та видає індивідуальні завдання студентам;
- проводить студентам інструктаж з охорони праці;
- підтримує зв'язок з керівниками практики від бази практики та здійснює контроль за виконанням програми практики дотриманням графіка її проходження (в тому числі з використанням засобів дистанційного зв'язку);
- проводить консультації щодо опрацювання та узагальнення студентами зібраного матеріалу;
- перевіряє щоденники, звіти з практики та оцінює результати її проходження студентами;
- подає на кафедру звіт керівника виробничої практики;
- здійснює виконання інших функцій, визначених законодавством і внутрішніми нормативно-правовими актами Університету.

Керівник виробничої практики від бази практики:

- здійснює безпосереднє керівництво практикою студентів-практикантів згідно з програмою практики;
 - проводить або забезпечує проведення інструктажів з охорони праці, знайомить студентів-практикантів із правилами внутрішнього розпорядку та контролює їх дотримання;
 - повідомляє керівнику практики від кафедри про порушення студентом-практикантом трудової дисципліни, правил внутрішнього трудового розпорядку, правил і норм охорони праці, цивільного захисту, пожежної безпеки та дій в надзвичайних ситуаціях, а також про нещасні випадки у разі їх настання, про зміни умов проходження практики, неможливість забезпечити виконання програми практики, індивідуального завдання тощо;
 - контролює ведення щоденника, підготовку звіту студентом-практикантом;
 - після закінчення практики складає відгук-характеристику на кожного студента-практиканта, де дає оцінку проходження практики.
- Студенти, які проходять виробничу практику, зобов'язані:
- з'явитися на настановчі збори з питань проходження практики та звітування за її результатами;
 - пройти інструктажі з техніки безпеки та охорони праці;
 - отримати документи для проходження практики;

- ознайомитися з робочою програмою практики;
- отримати індивідуальні завдання у керівника практики від кафедри;
- своєчасно прибути на базу практики;
- дотримуватися на підприємстві (в установі, організації тощо) трудової дисципліни, правил охорони праці на підприємстві (в установі, організації тощо) трудової дисципліни, правил внутрішнього трудового розпорядку, правил і норм охорони праці, цивільного захисту, пожежної безпеки та дій в надзвичайних ситуаціях. У випадку травм чи небезпечних ситуацій негайно повідомляти керівників практики;

- виконувати завдання, передбачені програмою практики;
- підготувати звітну документацію з практики;
- своєчасно подати звіт з практики та захисти його перед комісією.

Організація та проведення практик з використанням технологій дистанційного навчання регулюється Положенням про організацію освітнього процесу з використанням технологій дистанційного навчання у Полтавському державному аграрному університеті. Застосування такого формату допускається за наявності об'єктивних обставин та за умови можливості забезпечити виконання програми практики і досягнення запланованих результатів навчання. До об'єктивних обставин, зокрема, належать:

- стан здоров'я студента;
- здобуття студентом освіти за дистанційною формою;
- запровадження в регіоні розташування бази практики надзвичайної ситуації природного або техногенного характеру;
- запровадження в регіоні розташування бази практики чи на її території карантинних обмежень, що унеможливають присутність студента для проходження практики;
- наявність обмежень в діяльності бази практики чи у зв'язку з виконанням студентами професійних (службових) обов'язків за місцем основної роботи/служби, обумовлених запровадженням надзвичайного або воєнного стану;
- проживання (перебування) студента за кордоном (для громадян України), на тимчасово окупованій території України або у населених пунктах, на території яких органи державної влади тимчасово не здійснюють або здійснюють не в повному обсязі свої повноваження тощо;
- організація освітнього процесу в Університеті із застосуванням технологій дистанційного навчання.

Для організації проходження практики з використанням технологій дистанційного навчання договір про проведення практики студентів укладається з базами практики, які мають відповідні умови та надають доступ до необхідної для виконання програми практики інформації. Закріплення здобувача вищої освіти за такими базами практик здійснюється за можливості виконання програм практик з використанням технологій дистанційного навчання та за погодження декана факультету та першого проректора університету.

Здобувачі вищої освіти можуть проходити практику як з синхронною, так і асинхронною взаємодією з керівниками практики, як від кафедри, так і від бази практики із використанням технологій дистанційного навчання.

Захист звітів, за потреби, проводиться дистанційно із використанням технологій, що забезпечують аудіо- та відео-зв'язок віддалених користувачів, з дотриманням вимог Положення про дистанційне навчання у Полтавському державному аграрному університеті.

Перенесення періоду проведення практики студенту проводиться за наявності обставин, які унеможливають проходження практики у визначений графіком освітнього процесу період. Перенесення періоду практики здійснюється за погодження декана факультету та відображається у наказі ректора Університету.

5. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИК ТА ОЦІНЮВАННЯ ЇХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Після закінчення періоду практики студенти звітують про виконання програми практики та індивідуального завдання (за наявності). Форми звітності визначаються наскрізною та робочою програмами практики. До звітної документації відносяться щоденник практики, звіт з практики та інші.

У щоденнику практики студент у хронологічному порядку відображає зміст виконуваної ним роботи під час практики з коротким її аналізом. Щоденник практики обов'язково підписується керівником практики.

Звіт з виробничої практики – це підсумковий документ, що складається студентом за результатами проходження практики, який містить систематизовані відомості про діяльність бази практики, відображає результати виконання програми практики та індивідуального завдання. Вимоги до структури та обсягу звіту з практики наводяться у робочій програмі практики. Підготовка звіту здійснюється з дотриманням принципів академічної доброчесності. Текст звіту з практики перевіряється на наявність текстових запозичень згідно Кодексу академічної доброчесності Полтавського державного аграрного університету та Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату в Полтавському державному аграрному університеті. Звіт з виробничої практики захищається студентом перед комісією, яка призначена наказом ректора Університету.

За результатами проходження **навчальної практики** студентом подається керівнику практики від кафедри для перевірки та оцінювання щоденник навчальної практики.

Критерії оцінювання та схема нарахування балів із навчальної практики визначаються науково-педагогічними працівниками кафедри і вказуються у робочій програмі практики.

За підсумками навчальної практики проводиться семестровий контроль у формі диференційованого заліку. З навчальної практики диференційований залік студентам денної форми здобуття освіти виставляється в останній день практики, студентам заочної форми здобуття освіти – під час навчально-екзаменаційної сесії.

Оцінювання її результатів здійснюється керівником практики від кафедри на підставі: повноти та якості виконання студентом програми практики й індивідуального завдання (за наявності); оформлення та змістовності наповнення щоденника практики й інших матеріалів, передбачених робочою програмою практики.

За результатами проходження **виробничої практики** студентом подається звіт з практики разом зі щоденником на кафедру для реєстрації та подальшої перевірки й оцінювання керівником практики від кафедри не пізніше ніж за два робочі дні до його захисту.

Критерії оцінювання та схема нарахування балів із виробничої практики визначаються науково-педагогічними працівниками кафедри і вказуються у робочій програмі практики.

За підсумками виробничої практики проводиться семестровий контроль у формі диференційованого заліку.

Диференційований залік з виробничої практики студентів денної форми здобуття освіти виставляється після її закінчення протягом двох тижнів теоретичного навчання чи екзаменаційної сесії головою комісії із захисту звітів з практики.

Голова комісії підсумовує бали, нараховані керівником практики від кафедри та комісією із захисту звітів з практики, внесені до листа оцінювання результатів проходження практики.

Керівником практики від кафедри нарахування балів здійснюється на підставі: оцінки результатів проходження практики студентом, наданої у відгуку-характеристиці керівника практики від бази практики; оцінки якості оформлення і змістовності наповнення щоденника та звіту з практики; оцінки виконання інших матеріалів, передбачених робочою програмою практики.

Комісія із захисту звітів з практики нараховує бали за підсумками презентації студентом результатів проходження практики та відповідей на запитання членів комісії.

Семестровий контроль з виробничої практики студентів заочної форми здобуття освіти проводиться під час навчально-екзаменаційної (екзаменаційної) сесії. Диференційований залік з виробничої практики виставляється головою комісії із захисту звітів з практики.

Нарахування балів з виробничої практики студентів заочної форми здобуття освіти здійснюється:

- комісією за результатами співбесіди зі студентом, який має досвід роботи, стажувався або працює за фахом;

- керівником практики від кафедри та комісією із захисту звітів з практики студенту, який не працює за фахом і не має досвіду роботи за фахом, на підставі оцінки результатів проходження практики, якості оформлення і змістовності наповнення щоденника та звіту з практики, презентації результатів проходження практики та відповідей на запитання членів комісії.

Підсумки практики обговорюються на засіданнях кафедр, конференціях, круглих столах та інших заходах, а загальні підсумки – на вчених радах факультету та Університету.

Студент має право оскаржити результати контрольних заходів за підсумками виконання програми практики. Порядок оскарження результатів оцінювання студентів здійснюється відповідно Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Полтавському державному аграрному університеті.

Зміна періоду проходження та дати складання семестрового контролю з практики (дострокове проходження та складання або перенесення їх строків) можлива за наявності документально підтверджених поважних обставин, які унеможливають складання у строки, визначені наказом ректора, та за можливості його здійснення згідно з графіком освітнього процесу.

Зміна періоду проходження та дати складання семестрового контролю з виробничої практики здійснюється відповідним наказом ректора Університету на

підставі мотивованої заяви студента та підтвердних документів. Заява та підтвердні документи подаються не пізніше ніж за три робочі дні до бажаної дати початку періоду практики або проведення семестрового контролю, чи не пізніше ніж через тиждень після закінчення терміну дії обставин, що унеможливили їх проходження чи складання.

Підсумкова академічна заборгованість з практики виникає, якщо студент не був допущений до семестрового контролю (у зв'язку із недотриманням термінів проходження чи подання на кафедру звітної документації з практики без поважної причини чи інших причин) чи не виконав програму практики та отримав оцінку «FX», «F» за результатами семестрового контролю.

Ліквідація підсумкової академічної заборгованості з практики студентами, які не були допущені до семестрового контролю чи за його результатами отримали оцінку «FX», здійснюється шляхом повторного складання семестрового контролю в терміни, визначені деканом факультету відповідно до Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Полтавському державному аграрному університеті.

Студент, який не приступив до виконання програми практики на базі практики без поважної причини чи за результатами семестрового контролю отримав оцінку «незадовільно» / «не зараховано», «F», має право повторного проходження практики за рахунок коштів фізичних та/або юридичних осіб відповідно до Положення про надання додаткових освітніх платних послуг з повторного опанування освітніх компонентів. Студент, який відмовився від повторного проходження практики або не виконав програму практики під час її повторного проходження, відраховується з Університету як такий, що не виконав навчальний план.

Студенту, який не приступив до виконання програми практики на базі практики та не з'явився на семестровий контроль з поважної причини, за погодження декана факультету може бути надана можливість проходження практики в додатковий період, визначений наказом ректора Університету.

